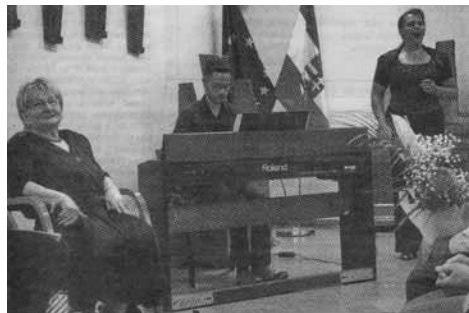

és az ég kapcsolatát, az ősi emberi és hagyományos magyar népi elemeket jeleníti meg olyan akarat erővel, amilyennel a fával dolgozó művészek rendelkeznek. Csipkeszerű technikával készült munkáiban

Bal oldalon Tokay Rozália egy régi újságban

figuratívba való áthallásokat lehet felfedezni. A legfőbb üzenet pedig az, hogy mindenki földi életének valamilyen nyomot

kell maga után hagynia – mondta a neves képzőművész, hozzátéve, hogy Tokay Csöpi egyszerű profán tárgyakat lát meg a fában.

A tárlat megnyitását gazdag művészi műsor színezte. *Török Szilvia Kodály- és Bartók-dalokat* adott elő *László György* zongorakíséretében, *Fuchs Tiünde* szavalt (*Wass Albert: Üzenet haza*), *Vígh Ibolya* magánénekes pedig *Nagy Gergő* zongorakíséretével, megzenésített *Petőfit*, erdélyi dalt és *Erkel Hunyadi Lászlójából* adott elő részletet.

Az ünnepelt, a fának életet adó Tokay Rozália, mindenkinek, így a távolból (Felvidék, Kanada, Magyarország, Svédország, Székelyföld) érkezetteknek is megköszönte az érdeklődést. Tárlata egy hónapi lesz látogatható.

Ö.I.B.

Megjelent Szabadság 2018.09.18.

Beszámoló a Gyergyószentmiklósi VIII. Örmény Művészeti Fesztiválról

A Budapest XV. kerületi Örmény Nemzeti Önkormányzat immáron VIII. alkalommal társrendezőként vett a részt a 3 napos *Gyergyószentmiklósi VIII. Örmény Művészeti Fesztivál*on szeptember 7–9-ig. Ez évben *Gopcsa Paula* festőművészt hívtuk meg díszvendégként. Paulának erős a kötődése nagyszülei és édesanyja révén Gyergyószentmiklóshoz. Anyai nagypapja a volt a Magyar Királyi Gimnázium építésének megbízottja, az 1900-as évek elején. Így került Gyergyószentmiklóstra, majd első igazgatója lett 1919-ig. (Ma: *Salamon Ernő* Gimnázium, *Salamon Ernő* Elméleti Líceum)

A jó módú, kiváló képességű tanár, a híres erzsébetvárosi *Ötves* család gyönyörű, nagy műveltségű lányát, Arankát vette feleségül. Élték az örmény polgári családok nem mindennapi életét. Paula édesanyjától és szeretett nagypapjától hallott sok-sok történetet Gyergyószentmiklőről, a Mária fürdői és más híres helyeken lévő nyaralókról. Mindig vágyott Gyergyószentmiklós megismerésére. Ezzel a meghívással szerettem volna ezt az óhaját teljesíteni 90. születésnapja tiszteletére.

Kulcsár László, az Örmény Katolikus Egyesület Elnöke, egyben az Örmény Művészeti Fesztivál főszervezője,

Miguel Manuy Buendia vatikáni nuncius

örömmel fogadta a hírt és megszervezte a találkozót a Magyar Királyi Gimnázium igazgatójával *Lakatos Mihállyal*.

Díszvendégként fogadták Paulát. Ahova elkísért bennünket *Kulcsár László* és fáradhatatlan, máig dolgozó gyógyszerész édesanyja *Zsuzsa*, akinek az édesapja a gimnázium matematika tanára volt. A viszonylag fiatal igazgatót, *Lakatos Mihályt* igen meglepte *Paula* ajándéka, ugyanis megfestette nagypapja fiatalkori portréját a gimnáziumnak ajándékkul. Rövid beszélgetés után megmutatta az igazgató az első tabló képet, míves keretben 1913/14 évből, amelyen *Paula* nagypapja, az igazgató középen foglal helyet. Erről készült képet *Paula* is őrzi.

Megtekintettük egyik teremben az iskolamúzeumot, régi időköt idéz!

Amikor az impozáns épület dísztermébe készült kalauzolni az igazgató a 3. emeletre, majdnem felszisszentem, hiszen *Paula* 90 éves múlt és ismertem az épületet. A belmagassághoz illeszkedő arányokkal a lépcsőt is magasították. De jó, hogy egy szót se szóltam. *Paula* szinte felrepült az igen magasan lévő 3. emeletre a „Díszterembe”, ahova az általa festett nagypapa portrét el fogják helyezni ünnepélyesen. A terem megtekintésével véget ért a látogatásunk és a főbejárat oldal falán szemre vételeztük

az impozáns fekete márványablakot, amely a mai napig tiszteleg az első igazgató nevének megőrzésével, melyet az átkosban lefedve megvédtek. Nem volt véletlen, hogy óvták az igazgató és építés ügyelő nevét. Kápolnát is tervezetett és építetett az impozáns épületbe. Felkért ismert festővel, *Gábor Jenővel*, készítette el a falak díszítését. *Szent Imre* alakját mintáztatta meg a kápolnában. (*Paula* látta Budapesten a Ráday utcai református könyvtár kiállítótermében a vázlatokat és terveket a pár éve a festő tiszteletére rendezett emlékkiállításán.) Sajnos a kápolnát megszüntették, már *Lakatos Mihály* igazgató sem tudja hol helyezkedett el, csak sejtí, hogy a másik térélen.

Jobbról: *Sergej Minasyan* és kislánya, *Kulcsár László* és családja

Nagy élmény volt Paulának, a város, mert rengeteg történetre emlékezett. A megújult elegáns örmény házakra rácsodálkozott. Igen, itt lehetett sok gyermeket nevelni, értékes társadalmi életet élni, sok vendéget fogadni, mint ahogyan a családi legendárium őrzi. Elmondása szerint *Ő* nem járt

Gyergyóban, csak átutazott egyszer. De mindig vágyott megismerni.

Megmutattam Gyergyószentmiklóst szegről-végről, még az örmény temetőben is eltöltöttünk legalább két órát. Minden jelentős névre emlékezett, mert bejáratosak voltak a nevezetesebb polgárok a családjához, akik nagy társadalmi életet éltek. Sajnos a Csiky kert meglátogatására nem jutott idő a sok érdekes program miatt.

Paula vetített képes előadást is tartott a Nemzetiségi Ház nagytermében és mesélt a családról, a színes örmény életéről. Nagy sikere volt! Örvendtem a közel telt háznak.

Paula, néhai férjem *Nuridsány Zoltán* festőművész korosztályába tartozik. Ismerték és tisztelték egymást, ezért is szívügyem Paula

Az asztalnál ül Gopcsa Paula

kiállítása Gyergyóban. Ő is a tehetséges, művelt, intelligens hallgatók közé tartozott a Képzőművészeti Főiskolán, akik mestereikkel kart karba öltve meghatározták az intézmény szellemiségét. Egy nagy generációval lett szegényebb a nagy múltú főiskola, amikor a vészterhes idők kezdetén *Jánossy Ferenc*, *Nuridsány Zoltán*, *Orosz Gellért*, *Sugár Gyula* és még sorolhatnék pár nevet, befejezték tanulmányaikat. Utána következtek a nehéz évek, a szocialista realizmus kötelezővé tétele elszurkított mindent, amit csak lehetett. Gopcsa Paula ugyan a nagy generáció fiatalabb korosztályához tartozott, de felvértezve tehetséggel, tudással nem tudták megfertőzni ízlését, szellemét.

Tervezzük a kiállítását jövőre, mert idén a beígért buszt nem kaptuk meg, így a képeket nem tudtuk Gyergyóba „varázsolni.”

A Gyergyószentmiklói VIII. Örmény Művészeti Fesztivál a múlt évben felállított Keresztes kő megáldásával kezdődött. Megjelent a bukaresti fiatal örmény nagykövet, a városi és megyei notabilitások, valamint az erdélyi városok és budapesti ismert résztvevők.

Az idei fesztivál is gazdag volt jó programokban. Szépek voltak a kiállított örmény szőnyegek,

imaszőnyegek. Kolozsvári gyűjteményből válogatta *Steib Anna* és jellemezte a tájegységek szőnyegeken megjelenő formakincseit.

A 2800 éves Jerleván újszerű bemutatása felvillantott egy megőrzött

hangulatot utazásaimból. Nostalgiait ébresztett bennem.

Sok értékes információt adott a „Gyergyói Örmény sarok” kiállítás sorozata. „*Görög Joachim*” műve „A gyógyszer-tár” és a „Polgári ház” örmény polgári bútorok, berendezések és használati tárgyak bemutatása mind-mind a régi értékek megőrzésére és megbecsülésére utal. Köszönet illeti *Kulcsár Lászlót* az Örmény Katolikus Egyesület elnökét egyben a VIII. Gyergyói Művészeti Fesztivál megszervezőjét és munkatársait. Összefogással és egymásra figyeléssel gondosan válogatták a kiállítás szemléletes anyagát, házról házra járva. Igazi sikerre volt a bemutatónak.

Este ünnepi vacsora fogadott bennünket a nagy múltú Szilágyi Szálloda elegánsan terített nagy éttermében. Ízletes volt minden fogás és kellemes hangulattal, beszélgetéssel zárult az est. Másnap a Templom utcán nemzetiségi sátrak sorakoztak. Szép bőrárakkal és sokféle iparművészeti tárggyal, könyvekkel, finom süteményekkel, hagyományos ételekkel és Laci konyhával várták a szíves érdeklődőket.

A felállított szabadtéri színpadon népi táncosok léptek fel pörgő műsorral. A Szi-

las Népi Együttes két szólótáncosa képviselte Budapest XV. kerületét. Kalotaszegi táncokat mutattak be, gyönyörű ruhákban. Többször visszatapsolták őket. Szépen, kifinomult mozgással, elegánsan siklottak a színpadon a szamosújvári Hajakagek Örmény Tánc Együttes táncosai. Fellépett a

A Vörösközpönyegések

gyergyói Cigány Együttes, fantasztikus ritmusérzéssel táncolták a nem könnyű dinamikus táncokat. Szépen mozogtak a szászrégeni Goldregen együttes táncosai. Őket követte a maroshévi Rapsodia Calimanilor táncegyüttes szép, sokrétű műsorral és végül a brassói Banei Miku Zsidó kórus gyönyörű gregorián énekkel zárták a műsort. Kár, hogy nem a templomban léptek fel. Mert a szépséges zenei feldolgozások nagy értéket képviselnek és éppen nem a zajos környezetben érvényesülnek! A jövőre nézvést, „vajtífűlű-ként” jegyeztem meg!

Este a Nemzetiségi Ház emeleti termében elvárásolt bennünket két zseniális muzsikussal, az „Araraton On” Együttes

tagjai. Egyrészt örmény siratókat játszottak, az örmény *Bartók*, *Komitász* feldolgozásában, másrészt a gitár és egyéb hangszereket is megszólaltató örmény zeneszaját szerzeményeit mutatta be. Igazi élmény volt. A tehetséges muzsikuskor és a gyönyörű zene elvárásolt bennünket. Innét is gratulálunk a műsorhoz. Kár, hogy nem hoztak, CD felvételeket, egy se maradt volna belőlük.

Nagy ünnep szeptember 8-án az örmény katolikusoknál Kisboldogasszony napja, *Szűz Mária* születésnapja.

Felvonultak az elmaradhatatlan piros köpönyegesek és végig asszisztáltak a misét szokás szerint, megadva annak rituálissá formálódott voltát. A gyergyószentmiklói örmény katolikus közösséget ezen az ünnepen megtisztelte jelenlétével, *Miguel Manuy Buendia* va-

tikáni nuncius, aki megáldotta a megújult színes ablakokat az egyedi szépségű barokk örmény templomban. Köszöntötte a híveket és átadta a Pápa üzenetét *Jakubinyi György* érsek úr jelenlétében. A szívhez szóló Szent beszédet és a misét *Szakács Endre* szamosújvári örmény vikárius celebrálta. Szépen és tisztán énekelt az örmény kórus. A nagykövet könnyes szemmel hallgatta végig az örmény himnuszt és a mise folyamán is figyelemmel kísérte az énekkart.

Ennyi embert nem láttam még ünnepi misén. A templomkert is megtelt hívekkel és érdeklődőkkel. Kulcsár László és társai nem győzték hordani a padokat, Kora délután a Churut Fesztivállal várták a résztvevőket a Nemzetiségi Ház kertjében.

A sátrak alatt kényelmes ülőhelyeken és asztalok mellett lehetett fogyasztani az örmény, székely, román és görög főzöcsapatok ételeit, akik vetélkedtek egymással az ízek világában. Böven volt választék levesekből, birkapaprikásból, zúzapörköltből, s miegyéből. Aperitívnek örmény konyakot kínáltak. Kulcsár László édesanyja Zsuzsa mindhárom nap szorgoskodott. A Churut Fesztivál főmozgatója is ő volt. Fáradhatatlanul kínálta a gőzölgő finom angadzsabur levest, a birkagulyást és zúza pörköltet. Megtelt a barátságos udvar és kert jókedvű falatozókkal. A VIII. Örmény Művészeti Fesztivál ezzel a kedves délutánnal fejeződött be. Paula fantasztikus társ volt. Végigélvezte a sok műsort, találkozásokat, még a gyalogolást is. Kedves, szerény egyéniségét –, van mire szerénynek lennie, a nem mindennapi emberek kivétel nélkül azok!

Találkozásom Gyergyóval

Szeptember elején *Nuridsány Zoltánné*, Mimi a XV. kerület Örmény Nemzeti Önkormányzat elnöke elvitt Gyergyószentmiklóstra. Ott a VIII. Örmény Művészeti Fesztivál egyik eseményeként, bemutattam engem, mint Budapesten élő örmény származású festőt. A Józsefvárosi Galériában kiállított festményeimet mutattuk be vetítettképes előadással, *Kabdebó János* kiváló fotói segítségével.

Boldog voltam, mert még nem jártam Gyergyóban, pedig ott nőtt fel az édesanyám.

– megszerették Gyergyószentmiklóson. Jövőre szeretettel várnak vissza bennünket

Szokás szerint este Kulcsár László megérkezett a Szilágyiba, kedvesen, mosolygósan cipelte somagjainkat a kocsijába, kivitt késő este az állomásra és feltett bennünket a vonatra, mintha más dolga nem is lett volna a sűrű programokkal teli 3 nap és sok hivatalos vendég után. Köszönjük László az odafigyelést és a rengeteg munkát. Örvendünk, hogy részesei lehetünk ezeknek a szép napoknak és azt is, hogy gyaloglás közben észrevettél bennünket, ha arra vitt utad és őrző angyalként haza repítettél a Szilágyiba.

Viszontlátásra Gyergyószentmiklós a IX. Örmény Művészeti Fesztiválon 2019 szeptemberében, a Jóisten segédemével! Ámen.

Nuridsány Zoltánné, Mimi

Nagyapám volt a gimnázium igazgatója. Gyergyószentmiklós olyan, mint nagyanyáink kézzel, szívvel készített éksze-

Színes házak.

Mindegyik más, mégis egylegzetű. Minden emberi léptékű.

Az örmény templom környéke volt az örmény Fesztivál eseményeinek a helyszíne. Így a templomot többször láthattuk, különböző napszakokban, még alkonypírban is.

Erőd fala bejáratánál áll az örmény kőkereszt, amit minden nemzetiségű ember megkoszorúzott. Mellette az Örmény

Bal oldalon Kulcsár László, az asztalfőn Gopcsa Paula, Lakatos Mihály

Közösségi Házban nyitották meg a nívós kiállításokat. Az Örmény Templom utcában volt a szabadtéri színpad, ahol együtt Erdélyben Nemzetiségi Kultúrműsor színes forgatógát láttuk. Itt rendezték meg a Nemzetiségi Vásárt is.

Vákár Tibor készített egy szép emblémát a gyergyói örmény templomról, ami az Erdélyi Örmény Gyökerek füzeteinek címlapját díszíti. A templomot magas kőfal veszi körül, két meredektetős lőportoronyral. Egyhajós templom. Belső magassága pont akkora, amiben jól érzi magát az ember. Oltárain barokk szobrok. Mozdulataik természetesebbek, vissza fogottabbak, mint általában a barokk szobroké.

Az évszázadok során a templomokat átépítették, de az örmény templomnál és a „magyar templomnál” is azt láthatjuk, hogy nem romboltak le mindent átépítéskor, ami régi. Amit harmonikusan be tudtak illeszteni, azt meghagyták.

A belváros képét nem teszik tönkre hatalmas bankok, bevásárló központok. Ami a házak közül magasabb, az a két iskola, a tudás háza.

Nem én írom le először, hogy a gimnázium Gyergyószentmiklós legszebb

épülete. Háromszintes, középső része magasabb, olyan mint a felemelt fej, két oldala mint két kitárt kar, középen a hívogató kapu. Belül tágas, világos, tiszta. Mindennek megvan a maga helye.

Falán az első érettségi tabló 1913–14-ből. Nagyméretben, gyönyörűen bekeretezve. Középen nagyapám: *lovag Gruppenberg Fehrentheil Henrik* igazgató. Neve az iskola építését megőrkítő nagyméretű, fekete márványtablán is látható. (Négy nagyszülőm közül, csak ez a nagyapám nem volt örmény.)

A gimnázium egyik termében iskola-múzeum. Patyolat tisztára súrolt öreg padok, taneszközök. A falakon fényképek. *Gárdonyi Géza*: „Az én falum” című novelláskötetének a világa. Csak *Istenes Imre* hiányzik az első padból, aki mindig korábban jött, mint a többi gyermek.

A gyergyói emberek nagyon barátságosak. Figyelnek egymásra, segítik egymást. Olyanok, mint egy nagycsalád. Mimit nagyon szeretik. Lépten-nyomon megölelgetik. Bemutat. Hogy meg ne sértsenek, engem is megölelnek. Érték és hagyománytisztelők.

Gopcsa Paula

Gyergyószentmiklós Kisboldogasszony-búcsúja (részlet)

A gyergyószentmiklósi örmény templom 19. század végi ólomüveg ablakait nemrégiben restaurálták és augusztus végén a helyükre is illesztették. A valamikor 1800 osztrák forintba került művészi nyílászárókat az örmény közösség tagjainak adományából készítették el; az adakozók nevét őrzik a színes vitráliák. A műalkotásokat Hargita megyei műemlékvédelmi pályázati forrásból, magánszemélyek